

MÜZİKSEL ALGI VE BİLGİLENME ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME*

Barış DEMİRCİ**

Özet

Bu araştırma 2006 İlköğretim müzik dersi 6. sınıf öğretim programı “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanının, B1 (Temel Müzik Yazı ve Öğelerini Kullanır) kazanımın etkinlik örnekleri doğrultusunda başarı durumunu tespit etmek, eğitim öğretim sürecinde daha etkili kullanımına yönelik değerlendirme ve önerilerde bulunmak için yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ankara İli Merkez İlçe İlköğretim Okulları oluşturmakta olup; Gözlem uygulamaları için Çankaya, Kazan, Keçiören, Yenimahalle İlçelerine bağlı beş ilköğretim okulu seçilerek örneklem grubu oluşturulmuştur.

Gözleme dayalı verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi ANOVA testi uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucuna dayanarak; 6. Sınıf müzik öğretim programının, “Müziksel Algı ve Bilgilenme” alanının örneklem dahilinde başarı düzeylerine ilişkin olumlu ve olumsuz görülen yönleri ortaya koyulmuş, aksayan yönlerine ilişkin gerekli görülen önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Müzik dersi öğretim programı, öğrenme alanı, müzik dersi program değerlendirme

Giriş

Bilim ve teknoloji alanında hızla gelişen ve sürekli bir değişim içerisinde olan çağımız, insan yaşantısını tamamen etkilemekte ve toplumun bu çağa ayak uydurmasını zorunlu kılmaktadır. Tabii ki bu değişimlere uyum sağlayabilmek ve dünya üzerindeki uluslar arası iletişim ve hızlı bilgi alış verişini takip etmek, yakalaya bilmek, belirli bir eğitim sürecinden geçmiş olmayı da beraberinde getirmektedir.

Eğitim kurumlarının ve eğitim uygulamalarının çağ koşullarına ve insanların gelişimine göre düzenlenmesi ve geliştirilmesi bilimsel bir yaklaşım gerektirmektedir. Genellikle çoğu ülkede eğitim kuruluşları, telaşlı, hareketli ve sorunlu bir görünüm içindedir. Ülkemizde yeni eğitim programları arayışları, bu görünümün bütünlüğü, bu genel sorunların bir parçası olarak yorumlamak pek de hatalı olmaz (Varış, 1997, 10).

* Söz konusu çalışma, “2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı, Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Uygulamadaki Görünümüne Yönelik Değerlendirilmesi” isimli Doktora tezinden derlenmiştir.

** Dr.; Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D

Sorunları çözenin, köklü ve anlaşılır bir eğitim sistemi oluşturmanın ön koşulu eğitim kavramının, tanımının ve eğitim programlarının uzman kişiler tarafından çağın koşullarına göre yapılandırılması ve oluşturulmasıyla başlamalıdır. Bu tanım, kavram ve eğitim programlarının uygulama alanlarına ve bireylere aktarımı hatasız ve yalın olmalıdır. Bu bağlamda ilk önce eğitimin tanımının iyi benimsenmesi ve özümsemesi gerekmektedir.

Bireyleri ve toplumları biçimlendirmede ve yetkinleştirmede en etkili süreç eğitimidir. Eğitim kişiye istendik davranışlar kazandırmayı amaçlar. Eğitim fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyokimyasal değişiklikler oluşturur (Sönmez, 1994, 2). Eğitim kültürel birikimleri gelecek kuşaklara aktarmada çok önemli rol oynayan toplumsal bir olgudur (Albuz, 2007, 1).

Tanımlardan yola çıkarak, eğitimin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi ve sürdürülebilmesi için eğitim programlarının amaçlara uygun olarak hazırlanması gerektiği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Eğitim programındaki hedeflere, program ve program kavramının amaçlarının doğru bir şekilde özümsemekle planlanıp, oluşturulması yoluyla gidilir.

Program kavramı bir ya da daha fazla öğrenci için eğitimsel sonuçlar elde etmenin amaçlandığı planlanmış olaylar dizisi olarak algılanabilir (Elliot W, 1979, 39). Program: modeli, amaçları, etkili öğeleri, etkinlikleri, içeriği, zamanlama ve sıralama önerilerini ve değerlendirme şekillerini içermelidir (Harrison, 1983, 13).

Bir eğitim kurumunun veya sosyal çevrenin, bireylerin yaşantılarını düzenlemek ve zenginleştirmek, eğitim programı kapsamına girmektedir (Varış, 1997, 13). Bu kapsama yönelik olarak eğitim programlarının amaca uygun bir biçimde düzenlenmesi, uygulanması, istenilen hedeflere ulaşması ve değerlendirilmesi sağlanabilir. Eğitim, program ve eğitim programlarıyla ilgili tanım ve açıklamalardan, sonra genelden öze inerek müzik eğitimine yönelik tanımlara yer verebiliriz.

Müzik eğitimi temelde bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir (Uçan, 2005, 14). Müzik eğitimi bireylerin zihinsel ve bedensel özelliklerini buluşturma, biçimlendirme ve müziksel kişilik oluşturma sürecidir (Demirci, 2009, 3). Bu bağlamda müzik eğitiminde müziksel davranış kazandırma, geliştirme ve değiştirme genel müzik eğitimiyle başlar denilebilir.

Genel müzik eğitimi, okul, bölüm, kol-dal ve program türü ne olursa olsun, ayırım gözetmeksizin her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olup, sağlıklı ve dengeli bir insanca yaşam için gerekli asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlar (Uçan, 2005, 31). Diğer alanlarda olduğu gibi, bilinçli ve planlı bir eğitimin uygulanabilmesi, sürdürülebilmesi ve bireylerde istendik davranışa dönüştürülebilmesi için, mutlak surette iyi planlanmış müzik eğitimi programlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Müzik eğitimi programı, müzik eğitimi sürecinin önceden tasarlanan planı ve bu planın uygulamadaki görünümüdür (Uçan, 2005, 61). Müzik Öğretim programı ise uygulamaya yönelik öğretim yöntem ve teknikler kullanılarak, eğitim programının hedeflerine ulaşmasını sağlayan bir süreçtir.

◆ Barış Demirci

Öğretim programının iş görüselliği ve başarı durumları, programın genel amaç ve hedeflerinin doğru ve sağlam temeller üzerine oturtulması ile sağlanabilir.

Müzik öğretim programının kalitesi sadece derslerin bir listesini oluşturmakla değil aynı zamanda çeşitlendirilmiş ve kaliteli müzik eğitimi programının sağlanmasıyla ortaya çıkar (Hoffer, 1983, 72). Program ne kadar iş görüsel olursa başarı düzeyi de bir o kadar etkili ve verimli sonuçlar doğurur. Bu sonuçlar ışığında programın gerçek anlamda başarı düzeylerini ölçmek, ve programı değerlendirmek mümkündür.

Program değerlendirme resmi ya da resmi olmayan şekilde olabilir. Resmi değerlendirme yazılı testlerin, standartlaşmış testlerin ya da öncelikli amacın belirlenen hedeflerin gelişimini göstermek olan performans durumlarıdır. Resmi olmayan değerlendirme ise her zaman devam eder (Newman, 1984, 184).

Program, eğitim programı, öğretim programı ve program değerlendirme alanlarına ilişkin bu açıklamalardan sonra konu gereği 2006 ilköğretim programının genel amaçlarına eğitim felsefesine kısaca değinmekte yarar vardır.

Söz konusu 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programı da “Çalma-Söyleme-Dinleme”, “Müziksel Algı ve Bilgilenme”. “Müziksel Yaratıcılık” ve “Müzik Kültürü” adı altında dört öğrenme alanı üzerinde yapısalcı anlayışla biçimlendirilmiş ve kazanımlar bu öğrenme alanlarıyla kenetli olarak oluşturulmuştur (Albuz, 2007, 5).

Öğrenci merkezli ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını kendisine ilke eden 2006 ilköğretim müzik öğretim programı, öğrenciye ezberden uzak, bilgiye ulaşmada yapılandırmaya yönelik düşünmeye sevk etmeye çalışmaktadır. Bu amaca yönelik birçok öğretim yöntem ve tekniği geliştirmiştir. Araştırma bu öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulamaya yönelik değerlendirmesini içermektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırma yukarıda belirtilen 2006 ilköğretim müzik dersi 6. sınıf öğretim programının “Müziksel Algı ve Bilgilenme” öğrenme alanının B1 (Temel Müzik Yazı ve Öğelerini Kullanır) kazanımına yönelik konuların etkinlik örnekleri doğrultusunda analizini, birbirleriyle olan bağlantılarını, ilişkisel-işlevsellik durumlarını, etkinlik örneklerinin uygulamaya dönük değerlendirmesini amaçlamaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma; ortamına göre alan, düzeyine göre hem temel hem uygulamalı, sürecine göre ise betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırma için gerekli nitel veriler çeşitli kuramsal kaynaklardan, nicel veriler ise gözlem yöntemiyle elde edilmiş olup, uygun görülen istatistiksel yöntemler doğrultusunda çözümlenerek verilerin sayısallaştırılmasıyla oluşturulmaya çalışılmıştır.

Araştırma Verilerinin Toplanması

2006 İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı “Müziksel Algı ve Bilgilenme” alanına ilişkin kazanımlar ve etkinlikler gözlem yöntemi kullanarak değerlendirilmiştir. Hazırlanan gözlem formu, örneklem gruplarına uygulanmadan önce farklı iki okulda pilot uygulama yapılarak, geçerlik ve güvenilirliği sağlanmıştır. Elde elden veriler SSPS 15.0 istatistiksel bilgi veri analizi programında tek yönlü var-

yans analizi ANOVA testi uygulanarak değerlendirilmiştir.

Verilerin çözümlenmesi

Verilerin, araştırma amaçları doğrultusunda temel öğelerini ve karakterlerini belirleme ve ayırt etme işine verilerin çözümü yada çözümlenmesi denir. Çözümlemede ilk adım, toplanan “ham veri (raw data) leri amaca uygun biçimde sınıflamaktır” (Karasar, 2007, s. 206). Gözleme dayalı veriler programa ilişkin kazanımlar ve etkinlikler olarak sınıflandırılmıştır. Gözlem yoluyla elde edilen verilerin başarı durumunun değerlendirilmesinde nicel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen nicel ve nitel verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında takip edilen yollar, aşamalar ve bu aşamalar sonucu elde edilen bulguların biçimlendirilmesine, aşağıda kısaca değinilmiştir.

B. Müziksel Algı ve Bilgilenme

Kazanım B1

B1. Temel Müzik Yazı ve Öğelerini Kullanır.

Kazanımlara ilişkin etkinlikler

- Bildiği nota sürelerinin yanı sıra onaltılık nota süresini uygulayabilme.
- Hece bağımlı algılama ve uygulayabilme.
- Uzatma bağı ve uzatma notasını algılama ve uygulayabilme.
- 5/8’lik aksak ölçüyü kavrama ve uygulayabilme.
- 6/8’lik bileşik ölçüyü kavrama ve uygulayabilme.

Yukarıda B1 kazanımına ilişkin beş etkinlik belirtilmiştir. Bu etkinliklerin başarıya ulaşma düzeyleri öğretmen kılavuz kitabında yer alan etkinlik örnekleri doğrultusunda belirlenmiştir. Etkinlik örneklerinden yola çıkarak kazanımların ve öğrenme alanının başarı düzeyi değerlendirilmiştir. Öğrenme öğretme sürecinin bir boyutu olan etkinlikler, “Beşli Likert” tipi tutum ölçeğine göre değerlendirilmiştir. Ders sonunda gözlemci, etkinliğin ne düzeyde başarıya ulaştığını ölçmek için sınıf içerisinde Random yöntemiyle belirlediği on öğrenciye ölçeğe dayalı sorular yönelterek aldığı cevapları doğruluk derecelerine göre ölçek tablosunda işaretlemiştir. Bu uygulama beş okulda gözlem yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin analizi yapılarak, her okulun etkinliklere göre anova tabloları ayrı ayrı oluşturulmuştur.

Elde edilen veriler, SPSS 15.0 istatistiksel bilgi veri analizi programına aktarılmıştır. Gözleme dayalı verilerin çözümlenmesi ve bulgular haline getirilebilmesi için bu veriler, tek yönlü varyans analizi ANOVA testi uygulanarak çözümlenmiştir. Elde edilen verilerin test sonucuna göre anlamlılık düzeyi (P) = 0.166 > Tablo değeri (α = 0.05) olduğu durumlarda kazanım için okullara göre ortalamaları birbirine eşittir şeklinde oluşturulan H_0 hipotezi kabul edilebilir sonucuna ulaşılmıştır şeklinde yorumlanırken, anlamlılık düzeyi (P) = 0.000 < Tablo değeri (α = 0.05) olduğu durumlarda kazanımların ortalamaları birbirine eşit değildir şeklinde oluşturulan H_1 hipotezi kabul edilebilir sonucuna ulaşılır.

Bulgular ve Yorumlar

Bildiği Nota Sürelerinin Yanı Sıra Onaltılık Nota Süresini Uygulayabilmeye İlişkin Etkinlik Örnekleri

1. Etkinlik

Dersin başında, “İğne battı ciğerimi yaktı” sayışma örneğinin sözleri, dizeler halinde duyurulur ve öğrencilerden duydukları sözleri tekrar etmeleri istenir. Öğrencilerin sayışmanın sözlerini ritmik olarak doğru tekrar etmeleri sağlandıktan sonra ise sözlerin ritmik yapısına uygun beden perküsyonu yapmaları sağlanır.

2. Etkinlik

Ritmi kulaktan ve devinim yapılarak öğrenilen sayışmanın ritim kartları tahaya asılır. Onaltılık notalar ise görünmemesi için ters çevrilir. Öğrencilerin diğer ritim kalıplarını görerek, onaltılık nota sürelerini ise ezberden beden perküsyonu yaparak çalmaları sağlanır. Sonra kapatılan onaltılık notalar açılır ve öğrencilerden ritim kalıplarını inceleyerek sembollerini bildikleri süreleri yeşil, bilmediklerini ise kırmızı kalemle daire içine almaları istenir.

3. Etkinlik

Öğrencilerin beden perküsyonu ile görerek ve duyarak vurdukları ritim sürelerinin içselleşmesini sağlamak için öğrenciler dörder kişilik dört ayrı gruba ayrılır.

Ritim kartları gruplara dağıtılır. Öğrencilere belirli bir zaman verilir ve verilen süre zarfı içerisinde kendi gruplarına verilen bölümün ritmini harekete dönüştürerek ifade etmeleri istenir. (Öğrencilere ritim çalgılarını veya bedenlerini ritim çalgısı gibi kullanmaları ve grup üyeleri ile birlikte ritmik bir kompozisyon oluşturmalarına yönelik yönlendirmeler yapılır.)

Onaltılık nota süresinin hareketlerle içselleştirme çalışmasından sonra, bilmedikleri nota olarak kırmızı kalem ile belirlenen nota süresi hakkında bilgi verilir ve notaların açılımı şema üzerinde gösterilir. Bu bilgiden sonra ise sergilenen ritimlere sözler eklenerek sayışmanın hareketlerle ve sözlerle yeniden sergilenmesi istenir.



4. Etkinlik

Öğrencilerin onaltılık nota sürelerini devinimle ve görsel olarak algıladıkları gözlemlendikten sonra, onaltılık nota sürelerinden oluşan “bom bili bili bom” ve “horozumu kaçırdılar” türküsü kulaktan öğretme yöntemiyle öğretilir.



Bildiği Nota Sürelerinin Yanı Sıra Onaltılık Nota Süresini Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Genel Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, bildiği nota sürelerinin yanı sıra onaltılık nota süresini uygulayabilme hedefine etkinlik örnekleri doğrultusunda ulaşabilmeye ilişkin 5 okuldan elde edilen genel bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 1. Bildiği Nota Sürelerinin Yanı Sıra Onaltılık Nota Süresini Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Bulgular

ANOVA Tablosu						
Bildiği nota sürelerinin yanı sıra onaltılık nota süresini uygulayabilme	N	Ort.	Std. Hata	F	(P)	Karar
1.Gözlem Okulu	10	2,60	1,075	5,668	0,001	H1 Kabul
2.Gözlem Okulu	10	2,50	0,972			
3.Gözlem Okulu	10	3,60	1,174			
4.Gözlem Okulu	10	4,00	0,667			
5.Gözlem Okulu	10	3,80	0,632			
Total	50	3,30	1,093			

F: Hesap, N: Kişi (denek) Sayısı, (P): Anlamlılık

Tablo 1’de B1 kazanımına ilişkin hedefe ait ortalama puanlar incelendiğinde, 4. gözlem okulunun 4,00’lık bir oranla büyük ölçüde başarılı, 5. gözlem okulunun 3,80’lik bir oranla büyük ölçüde başarılı, 3. gözlem okulunun 3,60’lık bir oranla büyük ölçüde başarılı, 1. gözlem okulunun 2,60’lık bir oranla kısmen başarılı ve 2. gözlem okulunun 2,50’lik bir oranla kısmen başarılı olduğu görülmektedir. Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin “bildiği nota sürelerinin yanı sıra onaltılık nota süresini uygulayabilme” hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamı 3,30’luk bir oranla büyük ölçüde başarılı olmuştur sonucu ortaya çıkmıştır. Gözlem uygulanan okullarının gözlem tablosundaki sonuçlarına incelendiğinde, 3, 4, ve 5. gözlem okulunun ortalama puanlarının 3,00’in üzerinde, 1 ve 2. gözlem okulunun ortalama puanlarının 3,00’in altında olduğu görülmektedir. Beş okulun genel toplamının başarı düzeyinin üzerinde olduğu sonucundan yola çıkarak, etkinlik örneklerinin amaca uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak hazırlandığı ve uygulandığı söylenebilir.

Hece Bağını Algılama ve Uygulayabilmeye İlişkin Etkinlik Örnekleri

1. Etkinlik

Öğretmen sınıfa aşağıdaki melodiyi söyleyerek girer ve öğrencilerin dikkatlerini kendine yöneltmelerini sağlar. Melodiyi söylerken bir taraftan sırayla öğrencilere dokunur ve el işaretleri ile dokunduğu öğrencinin ayağı kalkmasını isteyerek yaptığı hareketi (kesik ve bağlı hareketler) tekrarlamasını sağlar. Daha sonra tüm sınıf melodiyi tekrar ederken belirlenen öğrenciler de hareketleri tekrar ederler.

Bağlı ve bağısız olarak iki şekilde farklı çalışmanın hareketlerle hissedilmesinin ardından, dörder kişilik üç grup oluşturulur. İlk iki grup çalınan bağısız bölümlere uygun doğaçlama hareket yaratırken üçüncü grup ise bağlı çalışmalarını kendi oluşturdukları hareketlerine yansıtırlar.

Ezgi

Aytekin ALBUZ

Tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu tu

2. Etkinlik

Öğrencilerin bağlı ve bağısız olarak duyulan ezgiye uygun oluşturdukları kendi hareketlerini yaratmalarından sonra tahtaya yazılan “cıra çaktım yanmadı” ve “karlı dağlar” türkülerini dikkatli dinlemeleri istenerek bu türküler öğretmen tarafından blokflüt ile sırayla duyurulur. Öğrencilere bu türkülerini dinlerken neler hissettikleri ve hangi türküde hüzünlendikleri sorulur. Ayrıca türkülerini dinlerken hangi türküde bağı çalınış hissettikleri ve hece bağı ile yazılmış olan 2. örnekteki farklı yorumu algılayabilmeleri beklenir.

3. Etkinlik

Öğrencilerden, hece bağlarının ezgiye nasıl bir farklılık kattığını görmek için “karlı dağlar ve kara basma iz olur” türküsünü önce inceleyip sonra çalıp, söylemeleri istenir.

Yalnız ilk başta türküler üzerinde hece bağları gösterilmez. Öğrencilerin bu türkülerin sözlerini söylerken; sözleri karşılayan eşit sayıda nota göremedikleri için zorlanacakları gözlemlenecektir. Bu durumda herhangi bir yorum yapmadan kitaplarından notaları takip etmeleri, farklı çalış duydukları ve farklı söyleyiş hissettikleri yerleri türkü üzerinde işaretlemeleri istenir. Türküler duyurulduktan ve öğrencilerin çalışması bittikten sonra da bu farklılığı yaratan ve notalarda eksik olan işaretin hece bağı olduğu söylenerek işaretin tanımı yapılır. Ardından türküler üzerindeki hece bağı eksiklerinin bir kısmı giderilir, diğer kısımların hece bağı eksikliklerini ise öğrencilerden tamamlamaları istenir.

4. Etkinlik

Öğrencilerden dostluk parçasını çalmaları istenir.

Hece Bağını Algılama ve Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Genel Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, hece bağını algılama ve uygulayabilme hedefine etkinlik örnekleri doğrultusunda ulaşabilmeye ilişkin 5 okuldan elde edilen genel bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 2. Hece Bağını Algılama ve Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Bulgular

ANOVA Tablosu						
Hece bağını algılama ve uygulayabilme	N	Ort.	Std. Hata	F	(P)	Karar
1.Gözlem Okulu	10	2,80	1,317	1,933	0,121	H0 Kabul
2.Gözlem Okulu	10	2,20	0,632			
3.Gözlem Okulu	10	3,10	0,994			
4.Gözlem Okulu	10	3,40	1,075			
5.Gözlem Okulu	10	2,80	0,919			
Total	50	2,86	1,050			

F: Hesap, N: Kişi (denek) Sayısı, (P): Anlamlılık

Tablo 2’de, B1 kazanımına ilişkin hedefe ait ortalama puanlar incelendiğinde, 4. gözlem okulunun 3,40’lık bir oranla büyük ölçüde başarılı, 3. gözlem okulunun 3,10’luk bir oranla büyük ölçüde başarılı, 1. ve 5. gözlem okulunun 2,80’lik bir oran-

la kısmen başarılı, 2. gözlem okulunun 2,20'lik bir oranla kısmen başarılı olduğu görülmektedir. Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin "hece bağı algılama ve uygulayabilme" hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamı 2,86'lık bir oranla kısmen başarılı olmuştur şeklinde yorumlanabilir. Gözlem okullarının gözlem tablosundaki sonuçları incelendiğinde, 3 ve 4. gözlem okulunun kendi içerisindeki genel ortalamalarının 3,00'ün üstünde, 1. 2. ve 5. gözlem okulunun kendi içerisindeki genel ortalamalarının ise 3,00'in altında olduğu görülmektedir. Değerlendirme ölçeğine göre okulların hedefe ulaşma düzeylerinin de birbirlerine yakın oranlarda olduğu görülmektedir. Beş okulun genel toplamının başarı düzeyinin altında olduğu sonucundan yola çıkarak, etkinlik örneklerinin amaca uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak hazırlanmadığı ve uygulanamadığı söylenebilir.

Uzatma Bağı ve Uzatma Notasını Algılama ve Ugulayabilmeye İlişkin Etkinlik Örnekleri

1. Etkinlik

Öğrencilerden çalışma kitaplarında verilen ritim kalıplarını incelemeleri ve notaların sürelerine dikkat ederek ilgili sembolleri farklı renkli kalemlerle belirlemeleri istenir. Ayrıca uzatma noktasını ve uzatma bağına içeren ritim kalıbını bulmalarına ve blok flüt ile nasıl çalmaları gerektiğine yönelik yönlendirmeler yapılır. Ardından öğretmen tarafından çoğaltma noktası ve uzatma bağına ilişkin gerekli açıklamalar yapılır.

The image displays three musical examples in 4/4 time, each with a corresponding set of symbols below it. The symbols consist of circles with a plus sign inside, arranged in a way that corresponds to the rhythm of the notes above. The first example shows a sequence of notes and rests with symbols below. The second example shows a similar sequence with a longer note. The third example shows a sequence with lyrics 'Tu tu tu tütüt tu' below.

2. Etkinlik

Öğrencilerin çoğaltma noktalarına dikkat ederek "the sound of music" ve "kuğular" isimli şarkıları seslendirmeleri sağlanır.

Uzatma Bağı ve Uzatma Notasını Algılama ve Uygulayabilme Hedefine Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Genel Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, uzatma bağı ve uzatma notasını algılama ve uygulayabilme hedefine etkinlik örnekleri doğrultusunda ulaşabilmeye ilişkin 5 okuldan elde edilen genel bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 3. Uzatma Bağı ve Uzatma Notasını Algılama ve Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Bulgular

ANOVA Tablosu						
Uzatma bağı ve uzatma notasını algılama ve uygulayabilme	N	Ort.	Std. Hata	F	(P)	Karar
1.Gözlem Okulu	10	3,70	0,949	12,205	0,000	H1 Kabul
2.Gözlem Okulu	10	2,00	0,816			
3.Gözlem Okulu	10	3,70	0,823			
4.Gözlem Okulu	10	4,00	0,667			
5.Gözlem Okulu	10	4,10	0,568			
Total	50	3,50	1,074			

F: Hesap, N: Kişi (denek) Sayısı, (P): Anlamlılık

Tablo 3’de B1 kazanımına ilişkin hedefe ait ortalama puanlar incelendiğinde, 5. gözlem okulunun 4,10’luk bir oranla tamamen başarılı, 4. gözlem okulunun 4,00’lük bir oranla büyük ölçüde başarılı, 1. ve 3. gözlem okulunun 3,70’lük bir oranla büyük ölçüde başarılı, 2. gözlem okulunun 2,00’lük bir oranla çok az başarılı olduğu görülmektedir. Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin “uzatma bağı ve uzatma notasını algılama ve uygulayabilme” hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamı 3,50’lük bir oranla büyük ölçüde başarılı olmuştur şeklinde yorumlanabilir. Gözlem uygulanan okullarının gözlem tablosundaki sonuçlarına incelendiğinde, 1. 3. 4. ve 5. gözlem okulunun kendi içerisindeki genel ortalamalarının 3,00’in üzerinde, 2. gözlem okulunun ortalama puanının 3,00’in altında olduğu görülmektedir. Değerlendirme ölçeğine göre okulların hedefe ulaşma düzeylerinin de birbirlerine yakın oranlarda olduğu görülmektedir. Beş okulun genel toplamının başarı düzeyinin üzerinde olduğu sonucundan yola çıkarak, etkinlik örneklerinin amaca uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak hazırlandığı ve uygulandığı söylenebilir.

5/8'lik Aksak Ölçüyü Kavrama ve Uygulayabilmeye İlişkin Etkinlik Örnekleri

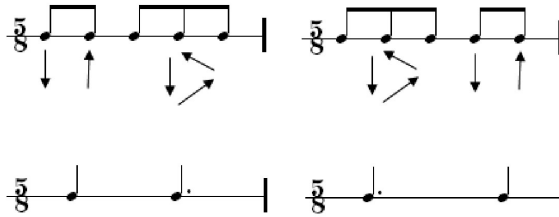
1. Etkinlik

Öğrencilere daha önce kulaktan öğrenmiş oldukları basit, bileşik ve aksak ölçülerde yazılmış eser örnekleri kısa kısa dinletilir ve bu eserlerin ritmine uygun vuruşlar yapmaları istenir. Bu ritimlere 5/8'lik aksak usül de eklenir ve özellikle aksak usül deki (5/8'lik) örnek esere eşlik ederken, öğrencilerden sağ ellerini sıraya vurup kaldırırken ise 3'e kadar saymaları istenir. Öğrenciler 5/8'lik ritmi rahat vurmaya başladıklarında ise bu harekete hecelerin söylenmesi de eklenir. Öğrencilere getirdikleri defleri sağ ellerine almaları ve ellerini yukarı kaldırmaları söylenir. Ardından 5/8'lik aksak usülün kuvvetli zamanları def ile vurularak duyurulur. Daha sonra ise bu düzenli vuruşlara 5/8'lik "oy liman" türküsünün sözleri ve ezgisi de eklenir. Öğrencilerden türkünün ritmine uygun kendi hareketlerini yaratmaları beklenir. Bu türkünün aksak usül de yazılmış bir türkü olduğu söylenir ve bu konuda başka bir bilgi verilmez. Bu çalışmalarda sonra öğrencilere, daha önceki sınıflarda sadece kulaktan verilen 5/8'lik aksak ölçüyü, diğer ölçüler arasından ayırt edebilmelelerine yönelik çalışmalar yaptırılır.



2. Etkinlik

Öğrencilerin daha önce kulaktan öğrendikleri "oy liman" isimli türkü, dizek üzerinde gösterilir ve notaları ile söylemeleri ve çalmaları sağlanır. 5/8'lik ölçünün oluşumu şema üzerinde gösterilir ve 5/8'lik aksak ölçü hakkında bilgi paylaşılır. Ardından çalışma kitabı, 2. etkinlikte verilen "oy liman" isimli türküdeki ölçü çizgisi eksikliklerin giderilmesi ve türkünün seslendirilmesi sağlanır.



3. Etkinlik ve 4. Etkinlik

Öğrencilerden bir sonraki hafta için 5/8'lik aksak ölçüde bir eser örneği bulmaları istenir. Bu eserin sözlerini yazmaları, sözlere denk gelen kuvvetli vuruşları tespit etmeleri ve eseri kulaktan söylerken ritim çalgısı ile kuvvetli vuruşları belirlemeleri istenir. Öğrencilerin “daldalan” türküsünü kuvvetli vuruşlarına dikkat ederek seslendirmeleri sağlanır. İstenirse alternatif etkinlik olarak 5/8'lik aksak ölçüde yazılmış olan “yurdumda” şarkısı da kulaktan öğretilerek öğrencilerin seslendirmeleri sağlanabilir.

5/8'lik Aksak Ölçüyü Kavrama ve Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Genel Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, 5/8'lik aksak ölçüyü kavrama ve uygulayabilme hedefine etkinlik örnekleri doğrultusunda ulaşabilmeye ilişkin 5 okuldan elde edilen genel bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 4. 5/8'lik Aksak Ölçüyü Kavrama ve Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Bulgular

ANOVA Tablosu						
5/8'lik aksak ölçüyü kavrama ve uygulayabilme	N	Ort.	Std. Hata	F	(P)	Karar
1.Gözlem Okulu	10	2,40	0,966	1,205	0,304	H0 Kabul
2.Gözlem Okulu	10	2,20	0,919			
3.Gözlem Okulu	10	2,20	1,033			
4.Gözlem Okulu	10	2,20	1,033			
5.Gözlem Okulu	10	3,00	0,943			
Total	50	2,40	0,990			

F: Hesap, N: Kişi (denek) Sayısı, (P): Anlamlılık

Tablo 4'deki B1 kazanımına ilişkin hedefe ait ortalama puanlar incelendiğinde, 5. gözlem okulunun 3,00'lık bir oranla kısmen başarılı, 1. gözlem okulunun 2,40'lık bir oranla kısmen başarılı, 2. 3. ve 4. gözlem okullarının 2,20'lik bir oranla kısmen başarılı olduğu görülmektedir. Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin “5/8'lik aksak ölçüyü kavrama ve uygulayabilme” hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamı 2,40'lık bir oranla kısmen başarılı olmuştur şeklinde yorumlanabilir. Gözlem okullarının gözlem tablosundaki sonuçlarına incelendiğinde, 5. Gözlem okulunun ortalama puanının 3,00, 1. 2. 3. ve 4. gözlem okullarının kendi içerisindeki genel ortalamalarının ise 3,00'in altında olduğu görülmektedir. Değerlendirme ölçeğine göre okulların hedefe ulaşma düzeylerinin de birbirlerine yakın oranlarda farklar gösterdiği görülmektedir. Beş okulun genel toplamının başarı düzeyinin altında olduğu sonucundan yola çıkarak, etkinlik örneklerinin amaca uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak hazırlanmadığı ve uygulanmadığı söylenebilir.

6/8'lik Bileşik Ölçüyü Kavrama ve Uygulayabilmeye İlişkin Etkinlik Örnekleri

1. Etkinlik

6/8'lik "hatırla sevgili" isimli şarkı kaset veya cd den duyurularak müziğin kuvvetli vuruşlarının öğrenciler tarafından hissedilmesi beklenir (1. ve 4. vuruşlara dikkat çekilir). Ardından bu usulün iki zamanlı olduğu ve 3+3 biçiminde olduğu ifade edilerek, 6/8'lik usulün farklı devinimler yardımıyla da öğrencilere hissettirilmesi sağlanır. Öğrencilerin daha önce bu ritimde seslendirdikleri şarkıların olup olmadığı konusunda ön bilgiler yoklanır. Ardından "hatırla sevgili" isimli şarkı kulaktan öğrenilir ve öğrenciler gruplara ayrılarak şarkıya uygun biçimde kendi danslarını yaratırlar.

2. Etkinlik

Öğrencilerin 6/8'lik ritmi bedensel olarak hissetmeleri sağlandıktan sonra, tahtaya yazılmış olan "aşşaktan gelirem" türküsünün notalarına dikkat çekilir. Konuyla ilgili olarak; Türkünün ölçü belirteçleri nedir? Türkünün kuvvetli vuruşları nerede olabilir? 6/8'lik ölçüde hissedilen ritmik yapı sembolleştirilmek istenirse nasıl bir sembol ortaya çıkar? vb. sorular sorulur. Öğrencilerden sorular üzerine düşünceleri alındıktan sonra ise eksik bilgiler tamamlanarak 6/8'lik ölçü hakkında bilgi paylaşılır. 6/8'lik ölçünün bileşik ölçü olduğu ve 6/8'lik ölçünün 3sekizlik+3sekizlik=6sekizlik nota sürelerinden oluştuğu belirtilir. Öğrenilen bilgilerden yararlanılarak "aşşaktan gelirem" türküsü ve "yangın" şarkısı üzerinde benzer çalışmalar yapılır.

6/8'lik Bileşik Ölçüyü Kavrama ve Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Genel Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, 6/8'lik bileşik ölçüyü kavrama ve uygulayabilme hedefine etkinlik örnekleri doğrultusunda ulaşabilmeye ilişkin 5 okuldan elde edilen genel bulgular açıklanmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 5. 6/8'lik Bileşik Ölçüyü Kavrama ve Uygulayabilme Hedefine, Etkinlik Örnekleri Doğrultusunda Ulaşabilmeye İlişkin Bulgular

ANOVA Tablosu						
5/8'lik aksak ölçüyü kavrama ve uygulayabilme	N	Ort.	Std. Hata	F	(P)	Karar
1.Gözlem Okulu	10	2,50	1,080	4,857	0,002	H1 Kabul
2.Gözlem Okulu	10	2,00	0,667			
3.Gözlem Okulu	10	2,50	1,269			
4.Gözlem Okulu	10	3,00	1,247			
5.Gözlem Okulu	10	3,90	0,738			
Total	50	2,78	1,183			

F: Hesap, N: Kişi (denek) Sayısı, (P): Anlamlılık

Tablo 5'deki B1 kazanımına ilişkin hedefe ait ortalama puanlar incelendiğinde, 5. gözlem okulunun 3,90'lık bir oranla büyük ölçüde başarılı, 4. gözlem okulunun 3,00'lık bir oranla kısmen başarılı, 1. ve 3. gözlem okulunun 2,50'lik bir oranla kısmen başarılı, 2. gözlem okulunun 2,00'lik bir oranla çok az başarılı olduğu görülmektedir. Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin "6/8'lik bileşik ölçüyü kavrama ve uygulayabilme" hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamı 2,78'lik bir oranla kısmen başarılı olmuştur şeklinde yorumlanabilir. Gözlem uygulanan okullarının gözlem tablosundaki sonuçlarına incelendiğinde, 4. ve 5. gözlem okulunun kendi içerisindeki genel ortalamalarının 3,00 ve üzerinde, 1. 2. 3. gözlem okulunun kendi içerisindeki genel ortalamasının ise 3,00'ın altında olduğu görülmektedir. Değerlendirme ölçeğine göre okulların hedefe ulaşma düzeylerinin de birbirlerine yakın oranlarda farklar gösterdiği görülmektedir. Beş okulun genel toplamının başarı düzeyinin altında olduğu sonucundan yola çıkarak, etkinlik örneklerinin amaca uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak hazırlanmadığı ve uygulanmadığı söylenebilir.

Sonuç

- Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin "bildiği nota sürelerinin yanı sıra onaltılık nota süresini uygulayabilme" hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamının, 3,30'luk bir oranla büyük ölçüde başarılı bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin "hece bağını algılama ve uygulayabilme" hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamının, 2,86'lık bir oranla kısmen başarılı bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin "uzatma bağı ve uzatma notasını algılama ve uygulayabilme" hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamının, 3,50'lik bir oranla büyük ölçüde başarılı bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin "5/8'lik aksak ölçüyü kavrama ve uygulayabilme" hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamının, 2,40'lık bir oranla kısmen başarılı bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Beş okulda yapılan gözlemler sonucu B1 kazanımına ilişkin "6/8'lik bileşik ölçüyü kavrama ve uygulayabilme" hedefine, etkinlikler boyutunda ulaşma düzeyi ortalamaları genel toplamının, 2,78'lik bir oranla kısmen başarılı bulunduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Öneriler

- ✓ B1 kazanımına ilişkin "hece bağını algılama ve uygulayabilme" hedefine yönelik etkinlik örneklerinin daha kolay anlaşılır oyunlara dönüştürülerek, hece bağının tam olarak ne anlama geldiği öğretilmelidir. Daha sonra hece bağı ezgiler ve türkülerle örneklendirilerek pekiştirilebilir.
- ✓ B1 kazanımına ilişkin "5/8'lik aksak ölçüyü kavrama ve uygulayabilme" hedefine, ulaşabilmeye yönelik etkinlik örneklerinin karmaşık halden çıka-

◆ Barış Demirci

rılıp daha basit, yalın anlaşılır bir hale getirilmesi düşünülebilir. Ayrıca 5/8'lik aksak ölçüye ilişkin etkinlik örneklerinin basit ve bileşik ölçülerle birlikte değil de başlı başına bir konu olarak ele alınıp işlenmesi, aksak ölçünün daha kolay anlaşılmasını sağlayabilir.

- ✓ B1 kazanımına ilişkin “6/8’lik bileşik ölçüyü kavrama ve uygulayabilme” hedefine, ulaşabilmeye yönelik etkinlik örneklerinin mesleki müzik eğitimi öğretim yöntemleri ve teknikleri kullanılarak değil de daha basit öğretim yöntem ve teknikler kullanılarak örneğin kulaktan şarkı öğretimiyle anlam kargaşasına yol açmadan öğretilmesinin daha olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülebilir.

Kaynakça

- ALBUZ, A., ÖZDEMİR, N. (2007). 2006 “İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının Genel Müzik Eğitimde Şiddetin Önlenmesine Yönelik Rolü, İşlevi ve Önemi”, **Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu “Sanat Eğitimi ve Şiddet”** Gazi Üniversitesi Ankara.
- DEMİRÇİ, B. (2009). “İlköğretim Müzik Dersi 6. Sınıf Öğretim Programı, Öğretmen Kılavuz Kitabı ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Uygulamadaki Görünümüne Yönelik Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ELLIOT, W. E. (1979): **The Educational Imagination**, Macmillan Publishing Co. Inc, New York.
- HARRISON, L. N. (1983): **Getting Started in Elementary Music Education**, Prentice-Hall, Inc, Englewood Cliffs, New Jersey.
- HOFFER, C. R. (1983): **Introduction to music Education**, Wadsworth Publishing Company, Belmont California.
- KARASAR, Niyazi (2007): **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti, Ankara.
- NEWMAN, G. (1984): **Theaching Children Music Fundamentals of Music and Method**, Wm. C. Brown Publishers, United States of America.
- SÖNMEZ, Veysel (2001): **Program Geliştirmede Öğretmen Elkitabı**, Anı Yayıncılık, Ankara.
- UÇAN, Ali (2005): **İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi**, Evrensel Müzik Evi, Ankara.
- VARIŞ, Fatma (1997): **Eğitimde Program Geliştirme**, Alkım Kitapçılık Yayıncılık, Ankara.

AN EVALUATION ON MUSICAL PERCEPTION AND LEARNING*

Barış DEMİRÇİ**

Abstract

The aim of this study was to determine the achievements through the activities samples of the acquisition "B1 Use Basic Music Writings and Elements" addressed in teaching program named "Musical Perception and Learning" of 2006 primary education music classes of sixth grade level. It was also intended to focus on evaluations and suggestions offered for providing more effective teaching through instruction progress.

Universe of this study consisted of Primary Schools of central districts of Ankara depended on Ministry of National Education. By choosing five Primary Schools depended on Çankaya, Kazan, Keçiören, Yenimahalle districts for observation practices, sample group was formed.

To analyze all data based on observation, one-way ANOVA was used.

After collecting all data, positive and negative results were acquired about the achievement level within the sample of "Musical Perception and Learning" instruction field of sixth grade level music teaching program. Necessary suggestions related to negative sides were offered for the results

Key Words: Teaching program of music classes, instruction field, evaluation of teaching program of music classes

* This study was produced from the Doctorate Thesis named "An Evaluation on Practicing Teacher's Book and Student's Workbook Based on Music Classes 2006 Primary Education Teaching Program".

** Dr.; Gazi University Gazi Faculty of Education Department of Fine Arts Teaching Music Teaching Programme.